

POSTANOWIENIE

18 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 18 grudnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku M.Z.

z udziałem M.G.

o wykonywanie kontaktów z małoletnim M.Z.1,

na skutek wystąpienia przez Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie

postanowieniem z 13 czerwca 2024 r., III Nsm 583/24/K,

o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu (art. 44¹ § 1 kpc).**

(G.N.-J.)

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 13 czerwca 2024 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa Krowodrzy w Krakowie wystąpił do Sądu Najwyższego na podstawie art. 44¹ § 2 k.p.c. o przekazanie do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu sprawy z wniosku M.Z. o wykonanie kontaktów z małoletnim M.Z.1.

2. Stosownie do art. 44¹ § 2 k.p.c. o przekazanie sprawy może wystąpić wyłącznie sąd właściwy. To sąd właściwy ma wyjaśnić, jakie okoliczności przemawiają za uznaniem, że przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym wymaga względu na wartości wskazane

w art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd występujący powołał się na okoliczność, że wnioskodawca w związku z toczącymi się przed sądem występującym sprawami pozwał dwóch sędziów o zapłatę i obie te sprawy są w toku, co może być postrzegane jako okoliczność mogąca mieć wpływ na bezstronność sądu i wywoływać u uczestników poczucie braku obiektywizmu.

3. Zgodnie z art. 44¹ § 1 k.p.c. przekazanie przez Sąd Najwyższy sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu jest możliwe tylko wówczas, gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, a w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Wskazany przepis stanowi odstępstwo od konstytucyjnej i ustawowej reguły rozpoznania sprawy cywilnej przez sąd miejscowo właściwy, co powoduje konieczność jego ścisłej wykładni.

4. Pojęcie „dobro wymiaru sprawiedliwości” nie zostało ustawowo zdefiniowane. Przesłanka ta ma charakter ocenny. Dobro wymiaru sprawiedliwości nie jest tożsame ani z dobrem (w szczególności sprawnym funkcjonowaniem) sądu rozpoznającego konkretną sprawę lub z interesami prawnymi stron, ani też ze społecznym postrzeganiem sądu jako organu bezstronnego. Wszystkie te elementy stanowią części składowe tej wartości, lecz w stosowaniu art. 44¹ § 1 k.p.c. trzeba mieć na uwadze, że żaden z elementów nie dominuje nad pozostałymi. Wprawdzie wymiar sprawiedliwości istnieje po to, by rozstrzygać indywidualne spory o prawo i tym samym zabezpieczać interesy prawne stron postępowań, jednak „dobro wymiaru sprawiedliwości” trzeba każdorazowo rozumieć uniwersalistycznie, mając na względzie nie tylko konkretną sprawę, ale też długofalowe konsekwencje wynikające z decyzji o zastosowaniu art. 44¹ § k.p.c. (zob. postanowienia SN: z 7 lipca 2020 r., IV CO 153/20 oraz z 10 marca 2022 r., III CO 64/22).

5. Okoliczności wskazujące na spełnienie z przesłanki dobra wymiaru sprawiedliwości muszą być realne i stwarzać rzeczywiste zagrożenie dla prawidłowości funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Obawa wystąpienia w opinii społecznej przekonania, że sprawa nie zostanie w tym sądzie bezstronnie rozpoznana musi być realna, a nie hipotetyczna (zob. postanowienia SN: z 16 marca 2020 r., IV CO 18/20 i z 20 grudnia 2023 r., III CO 988/23).

6. W niniejszej sprawie nie zachodzą okoliczności analogiczne jak na gruncie wskazanej przez sąd występujący uchwały z 13 października 2022 r., III CZP 95/22. Sytuacja tam rozpatrywana dotyczyła bowiem wyznaczenia innego sądu na gruncie art. 48¹ k.p.c. w związku z wyłączeniem sędziego na podstawie art. 48 § 1 pkt 1-4 k.p.c. W takim bowiem przypadku wyznaczenie innego sądu dotyczy rozpoznania konkretnej sprawy, w której zachodzą podstawy wyłączenia sędziego danego sądu. Natomiast w niniejszej sprawie wystąpienie dotyczy innej sprawy, w której nie zachodzą przesłanki określone w art. 48 § 1 pkt 1-4 k.p.c.

7. Okoliczności wskazane przez sąd występujący nie uzasadniają zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. Fakt, iż wnioskodawca w niniejszej sprawie jest stroną w postępowaniach spornych z innymi sędziami sądu występującego nie przekonuje o braku zdolności tego sądu do zachowania obiektywizmu. Natomiast indywidualne okoliczności związane z sytuacją konkretnego sędziego lub sędziów, wyznaczonych do rozpoznania sprawy, mogące wywołać uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego, powinny być rozpatrywane w drodze postępowania o wyłączenie sędziego zgodnie z art. 49 k.p.c. (por. postanowienia SN: z 15 września 2020 r., IV CO 191/20; z 19 listopada 2020 r., V CO 213/20 i z 22 lutego 2024 r., III CO 166/24). Dobra wymiaru sprawiedliwości nie można też utożsamiać z eliminowaniem ewentualnego dyskomfortu po stronie sądu właściwego, czy strony postępowania, uzasadnionego wyłącznie układem stron procesu (zob. postanowienie SN z 16 października 2024 r., III CO 1161/24).

8. Sąd Najwyższy w składzie orzekającym podziela stanowisko, że stosowanie art. 44¹ § 1 i 2 k.p.c. w praktyce powinno następować wyjątkowo, ponieważ nadmierne i pochopne korzystanie przez Sąd Najwyższy z możliwości przekazania sprawy do innego sądu może doprowadzić do skutku odwrotnego do zamierzonego, a wynikiem takiego działania może być nawet osłabienie zaufania do niezależności sędziów oraz ich zdolności do obiektywnego orzekania (zob. postanowienia SN: z 28 sierpnia 2020 r., V CO 142/20; z 24 czerwca 2021 r., I CO 74/21, i z 31 maja 2023 r., III CO 260/23).

9. Dlatego na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

(G.N.-J.)

[a.t]